

Klimat- och näringslivsdepartementet

2026-06-08

KN2026/00946

Energienheten, Hållbart och innovativt energisystem Lin Liljefors,

lin.liljefors@regeringskansliet.se

Ett bidrag för effektiv energianvändning i småhus

Handläggare: Jonathan Lindgren

Inledning

Villaägarnas Riksförbund tackar för möjligheten att lämna synpunkter på promemorian Ett bidrag för effektiv energianvändning i småhus.

Villaägarna företräder nära 175 000 småhusägare över hela landet. Energieffektivisering är för våra medlemmar angeläget för att kunna sänka sina energikostnader. För energikollektivet i stort finns också ett värde när konsumenterna ackumulerat kan sänka sin energiförbrukning. Den minskade efterfrågan som följer kan bidra till sänkta energikostnader. Med det sagt är det centralt att den enskildes energiinvestering ska ha en rimlig återbetalningstid. Många av dessa investeringar är

finansiellt omfattande och medför en invasiv installation. Det är därför högst motiverat med ett bidrag som främjar den enskildes investeringsbeslut.

Villaägarnas förslag

Villaägarnas riksförbund drar följande slutsatser utifrån promemorian:

1. Villaägarna tillstyrker förlängningen och utvecklingen av bidraget.

De tidigare erfarenheterna av en för smal avgränsning talar för den bredare applikationen av bidraget.

2. Ställ värdeåret till 1994

Det föreslagna värdeåret om 1990 bör ändras till 1994 vilket var året då Boverkets byggregler (BBR) infördes.

3. Undvik en tidslucka mellan de olika energieffektiviseringsbidragen

För att förebygga att energieffektiviseringar blir något man skjuter upp i väntan på bidrag bör det inte förekomma en tidslucka mellan de olika stöden. Bidragsberättigade investeringar som gjorts mellan 1 juni 2025 och 16 augusti 2026 bör därför kvalificera för stödet.

4. Fastigheter med fjärrvärme bör i vissa fall kunna söka bidraget

Även fastigheter med fjärrvärme bör under vissa villkor kunna söka stödet för värmesystemåtgärder. Fastigheter med fjärrvärme bör generellt kunna söka stödet för klimatskärmsåtgärder.

5. Fritidshus bör vara aktuella för bidraget

Bidraget för energieffektiviseringar bör inkludera fritidshus.

Myndighetens förslag

Promemorian föreslår att bidraget för effektiv energianvändning i småhus förlängs och utvecklas. Ett tidigare likartat bidrag tillkom 2023 med ett fokus på att minska behovet av el och gas. En smal avgränsning gjorde att hälften av de 40 000 sökande inte beviljades stödet. Det nu aktuella stödet kan därför sökas oavsett vilket sätt som småhuset värms upp på (förutom fjärrvärme och att huset är äldre än 1990) och omfattar högst 30 procent av de bidragsberättigade kostnaderna. Bidraget kan fördelas fritt mellan olika åtgärder och genomföras i valfri ordning. Bidraget omfattar även installation av till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning men utesluter installation av luft-luftvärmepump. Tidsfristen för att söka bidraget förlängs från fyra till sex månader och begränsningen för hur många gånger bidrag får sökas tas bort.

Bidragets storlek

Det tidigare bidraget omfattade högst 50 procent av de bidragsberättigade kostnaderna. Med sänkningen till 30 procent eftersträvas bidraget räckta till fler personer. Samtidigt är de aktuella åtgärderna kostsamma. Tröskeln till att genomföra en åtgärd blir med detta bidrag något större och den krävda egeninsatsen exkluderar resurssvaga hushåll. Med den undre gränsen om 10 000 kr måste den sökande själv kunna betala minst 23 000 som egeninsats, att jämföra med tidigare då det räckte med 10 000 kr. En risk är att bidraget mer får karaktären av accelerator för redan beslutade åtgärder som kanske ändå blivit av, snarare än som möjliggörare. Ett högre bidrag i enlighet med EU:s ambition att adressera energifattigdom kan motivera ett inkomstkrav som villkorar rätten till bidraget – detta gör emellertid ansökningsprocessen mer komplex och försvårar förutsägbarheten för stödet. Ett alternativt sätt kan annars vara att begränsa tillgången till stödet utifrån ett energiprestandakrav baserat på den senaste

energideklarationsnormen. Men med förbättrad precision kommer större komplexitet. En stor del av kritiken gentemot det tidigare energieffektiviseringsstödet utgick från den för stora komplexiteten och att för få hushåll kvalificerade för stödet. Med detta som vägledning vill Villaägarnas Riksförbund tillstyrka den föreslagna utformningen av stödet.

Värdeår för fastigheten

Villkoren som avgränsar vilka fastigheter som får söka bidraget innefattar att fastigheten idag är äldre än värdeåret 1990. Värdeårsavgränsningen synes för Villaägarnas riksförbund onödigt skarp och motiveras inte i promemorian. Det är inte svårt att finna refererat till gator och villaområden där husen uppförts mellan till exempel 1988 och 1992 men där då hälften av dessa hus inte omfattas av möjligheten till stöd. Det är däremot svårt att identifiera ett större skifte i den tekniska rutinen för uppförande av hus mellan åren 1989 och 1990. Det är möjligt att kriterier som energiprestanda eller inkomstprövning kunde varit motiverat, mot detta bör återigen ställas komplexitet. Ett värdeår tjänar som en mindre komplicerad avgränsning för att erhålla en precision för bidraget. För Villaägarnas Riksförbund framstår 1994 som ett bättre värdeår än 1990. Detta eftersom 1994 var ett avgörande år inom svensk byggsektor då Boverkets byggregler BBR trädde i kraft.

Tidslucka mellan stöden

Det finns konkreta fall där personer har flyttat in i ett småhus under hösten 2025 och, efter kontakt med länsstyrelsen för att försöka få klarhet i regelverket, valt att genomföra energieffektiviserande investeringar inför vintern. Åtgärderna har omfattat bland annat FTX-system, värmepumpar och smart elstyrning – investeringar helt i linje med samhällets mål om minskad energianvändning och lägre effekttoppar. Det är precis det som det nya stödet föreslår.

Eftersom investeringarna genomfördes under perioden mellan att det tidigare stödet stängdes och det nya stödet började gälla omfattas de dock inte av något stöd alls. Samma åtgärder hade däremot kunnat vara stödberättigade bara några månader senare eller tidigare.

Detta skapar problematiska incitament. Hushåll som agerar snabbt och proaktivt riskerar att ekonomiskt missgynnas, medan signalen till andra blir att det kan vara bättre att avvakta investeringar i väntan på nya stödsystem. Det riskerar i sin tur att bromsa energieffektivisering och elektrifiering både nu och i framtiden. För att undanröja att personer faller mellan stolarna bör därför texten i 15 § ändras till:

En ansökan om bidrag ska ha kommit in till länsstyrelsen inom sex månader från det att åtgärderna påbörjades, dock senast den 1 juni 2030. Om åtgärderna påbörjats mellan den 1 juni 2025 och den 16 augusti 2026 ska en ansökan ha kommit in inom sex månader från den 17 augusti 2026.

Fastigheter med fjärrvärme

Bidraget för effektiviseringsåtgärder omfattar inte fastigheter som värms med fjärrvärme. Detta motiveras rätteligen med fjärrvärmens karaktärsdrag för hållbarhet och effektivitet. Men fjärrvärmens är inte befriad från effektproblematik och i delar av Sverige behöver fjärrvärmebolag ta till produktionsanläggningar som innebär fossila utsläpp för att parera effekttoppar. Även fast fjärrvärmens är en bra lösning för sina fastigheter så kan dessa fastigheter samtidigt ha ett stort behov att åtgärda sina klimatskärmar. Fjärrvärmehus kan potentiellt förbättra befintliga dåliga klimatskärmar och på så sätt stärka fjärrvärmens robusthet. Genom att stärka klimatskärmen såsom bättre isolering och fönster kan dessa fastigheter också minska risken för övertemperaturer under heta sommarkvarnar vilket minskar behovet av energislukande kylning genom luftkonditionering.

Hus med fjärrvärme har i vissa fall endast delar av fastigheten försörjd av fjärrvärme, det kan handla om att övervåningen sedan försörjs av direktverkande el. Det kan också handla om fjärrvärmens försörjer fastigheten med varmvatten, en förstärkning av kapaciteten där bidraget kan bistå handlar då om att installera vattenburen värme.

Fritidshus

Många fritidshus används året runt. Grundkravet för temperatur är så pass högt av försäkringskäl. Det motiverar energisparande åtgärder och att bidraget för energieffektiviseringar därför inkluderar fritidshus.

Avslutande synpunkter

Bidraget för energieffektivisering har potentiellt en god funktion till hjälpa småhus- och fritidshusägare att göra energiinvesteringar som främjar en effektiv energianvändning och minskar sårbarheten vid höga energipriser. Den nya inriktningen att nå en bredare grupp kan tänkas innebära en stark tillströmning av bidragsberättigade. Regeringen bör därför ha en beredskap att förstärka stödet vid behov.

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND

Erica Halling

Förbundsdirektör